ئشول دالا داڭعل جولعا ايناليپ، بەتپاق قۇم شىت جاڭا تۇسكە ەندى

(باسى 1 ـ بەتتە)

"تاكلاماكان قۇمدى ئشولىنىڭ شىندەگى نەگىزگى قۇمدى ئشول تاس جولى 4كە جەتتى، وعان كوپتەگەن تارماق لەنيا تاس جولدارىن قوسساق، قۇمدى ئشول شىندە تاس جول تورى قالىپتاستى"، ـ دەدى شينجياڭ قاتىناس عىلمىن زەرتتەۋ ورنى شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ باس زەرتتەۋشىسى، ورىنباسار باس ينجەنەرى فىڭ ليچۇن.

تاكلاماكان قۇمدى شولىندە تاس جولدار تورلاسپ، تيانشانىنىڭ سولتۇستىگىندەگى تاعى ئبر قۇمدى شولدە تۇڭعىش رەت جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول بار بولدى. 2021 ـ جىلى 12 ـ ايدا S21 التاي ـ ئۇرىمجى جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى قۇربان تۇڭعۇت قۇمدى ئشولىن ەندەي ئوتىپ، اۆتوكولىك قاتناپ، شينجياڭنىڭ قۇمدى ئشولىن كەسپ وتەتىن تۇڭعىش جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولعا ايناليدى.

بۇگۇنگى كۇندە شينجياڭدا جۇڭگودا سانى ەڭ كوپ، قامتۇ كولەمى ەڭ كەڭ قۇمدى ئشول تاس جول قاتىناس تورى قۇرىلىپ، شينجياڭداعى، اسرەسە، قۇمدى ئشولدىڭ جيەگىندەگى وڭىرلەردەگى ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ئجۇرىس ـ تۇرىسىنا قولايلىلىق جاسالدى.

بۇل عانا ەمەس، فىڭ ليچۇن بىلاي دەدى: شينجياڭ تاعى ماكت اۋادانىنان چارقىلىق اۆدانىنا دەينگى شىعىستان باتىسقا سوزىلعان تاعى ئبر تاس جولدى سالىپ، تاكلاماكان قۇمدى ئشولىن ەندەي وتەتىن 4 نەگىزگى تاس جولدى ەندىك باعىتتا تۇتاستىرىپ، قۇمدى ئشول تاس جول تورىنىڭ قاتناۋ دەڭگەيىن تاعى دا جوعارىلاتپاق.

كاسپ سالاسى داموۋىنىڭ تەبىنى جەتكىلىكتى بولدى

"قاتناس دەڭگەيىنىڭ جوعارىلاۋى اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىنىڭ ساتىلۋى قيىن بولۋدى باسەڭدەتۋمەن بىرگە، ئتىپتى دە ماڭىزدىسى، كاسپ سالاسى داموۋىنىڭ رادىۋسىن كەڭەيتىپ، اۋىل شارۋاشىلىعىن، ونەركاسىپتى جانە ساياحات كاسىبىن قامتىعان 3 ـ كاسىپتە وراسان زور وزگەرىستەر تۇىلۋىن ىلگەرىلەتەدى"، ـ دەدى بۇاجار ابىلا.

بۇگۇر ـ نيە تاس جولى سالىنىپ بولعاننان كەيىن، نيە اۋدانىنىڭ ئاندىر قاۋىنىن قۇمدى ئشول تاس جولى ارقىلى سولتۇستىككە قاراي ۇرىمجىگە تىكەلەي جەتكىزۋگە بولادى، ايناليپ ئوتۋدىڭ قاجەتى جوق. "تاسمال قولايلى بولعاننان كەيىن، اتىزداعى قاۋىندى ساتۇدان قام جەمەيمىز"، ـ دەدى نيە اۋدانى ئاندىر اۋىلى فانرۇڭ قىستاعىنداعى قاۋىنشى ديقان مامەت بارات.

ئاندىر قاۋىنى عانا ەمەس، قابىعى جۇقا، ئدانى ۇلكەن پيامان انارى، "قۇمدى ئشول مەرگيا" دەپ اتالعان ەتتى سۇڭعىلا، ساۋدالىق قۇنى توتەنشە جوعارى قۇمدى ئشول روزا گۇلى... تارام ـ تارام قۇمدى ئشول تاس جولدارىنىڭ اشلۇنا بايلانىستى، قۇمدى ئشولدىڭ توڭىرەگىندەگى اۋىل شارۋاشىلىعى ونىمدەرىن تاسمالداۋ بارعان ساين قولايلى بولىپ، شينجياڭنىڭ كوپتەگەن ەرەكشە ئونىمى تارام ـ تارام تاس جولدارىمەن شينجياڭنىڭ ئشى ـ سىرتىنداعى بازارلارعا بەت الدى.

لوپنۇر ـ چەرشەن تاس جولىنىڭ اشىلعانىنا ئبر جىلدان استى، چەرشەن ورگانيكالى شالانى، چەرشەن قويى سياقتى ەرەكشە اۋىل شارۋاشىلىعى قوسىمشا ونىمدەرى، سوندای ـ اق ساپالى مەتال كەن بايلىعى بۇكىل ەلدىڭ جەر ـ جەرىنە اناعۇرلىم قولايلى جەتكىزىلدى. سونىمەن بىرگە جەرگىلىكتى ورىنىڭ كوكونىس، كۇرىش، ۇن سياقتى تۇرمىستىق زاتتىق ماتەريالدارى جانە بولات ماتەريالدارى، سەمەنت، تاقتاي ماتەريالدارى سياقتى قۇرىلىس ماتەريالدارىنىڭ تاسمال وزىنە جونەلتەتىن جەرلەردىڭ ەلەكتر تاراتۋعا پايدالانىلاتىن كومىر تاسمال شارالارىن مەتتى يگەرىپ، جىينى 121 ميلليون تونىنا كومىر جونەلتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 38%. 5 ارتتى.

شينجياڭنىڭ تەمىر جول تاراۋلارى ئتۇيىندى زاتتىق ماتەريالدار تاسمالىنىڭ قاجەتىمەن تەمىز بايلانىستىرا وتىرىپ، حيميالىق تىڭايتقىش، مەتال رۇداسى، ماقتا جانە پامىدور، جەمىس شىرىنى سياقتى ونىمدەردى تاسمالداۋ جۇمىسىن ويداعىداي دەستەپ، تاسمال قۇاتىنا ۇسىنىلمىدى ارتتىرىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۇگە دەم بەردى.

قاشقار زات تاسمال ورتالىعى جىجياڭ، شاندۇڭ قاتارلى جەرلەردىڭ توقما بۇيىمدارى شيكىزاتىن شينجياڭعا كىرگىزۇگە ۇيىمداستىرىپ، اقسۇداعى، قاشقاردىعى جەرگىلىكتى توقماشىلىق كاسىپورىندارىن جۇك تۇسىرىلگەننەن كەيىنگى ۋاگون قاينارىنان پايدالانىپ ماقتالى بايپاق، كەزدەمە سياقتى ونىمدەردى كەرى تاسمالداپ، "زات اپارىپ، زات الىپ قايتۇدى" جۇزەگە اسىرۇعا جەتەكتەدى.

شينجياڭنىڭ تەمىر جول تاراۋلارى كوپ ئتۇرلى شارا ارقىلى جۇڭگو ـ ەۋروپا (ورتا ازيا) كەزەكشى پويەزدەرىنىڭ تاسمال ونىمدىلىگىن دە جوعارىلاتىپ، اناعۇرلىم كوپ كەزەكشى پويەزدىڭ شەكارادان ئساتتى كىرىپ ـ شىعۇنا مۇمكىندىك جاسادى. قازىرگە دەيىن بيىل الاتاۋ ساعاسى تەمىر جول شەكارا وتكەلى ارقىلى قاتناعان جۇڭگو ـ ەۋروپا (ورتا ازيا) كەزەكشى پويەزى 6260 كەزەك بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 7. 1% ارتتى؛ قورعاس تەمىر جول شەكارا وتكەلى ارقىلى قاتناعان جۇڭگو ـ ەۋروپا (ورتا ازيا) كەزەكشى پويەزى 7268 كەزەك بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 10% ارتتى.

دىك قۇنى دا زور مولشەردە تومەندەدى.

بۇل كاسىپورىندارداڭ قارجى قوسۇعا دەگەن سەنىمىن ارتتىردى، "سەرىكتەستىكتىڭ تاسمال جانە باعمىشلىق وزىندىك قۇنى كورىنەكتى تومەندەپ، باعمىشلىق كولەمى ۇزدىكسىز كەڭەيدى"، ـ دەدى شينجياڭ جيىۋان مال شارۋاشىلىعىن دامىتۇ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ورىنباسار باس ديرەكتورى گو چىڭلي.

جولدار جالعاسىپ، كاسپ سالاسى داموۋىنىڭ رادىۋسى كەڭەيدى.

"بۇل قىزمەت وتەۋ اۋماعى تىم وزگەشە"، "قۇمدى ئشول كورىنىسىن وسى ارادا تاماشالاۋعا بولادى"... التاي ـ ئۇرىمجى جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى سالىنعاننان كەيىن، شينجياڭ قاتناسقا قارجى قوسۇ (توبى) شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگى جول جيەگى ەكونوميكاسىن دامىتۇعا تاباندى بولىپ، جول بويىندعى 5 جۇپ قىزمەت وتەۋ اۋماعىن نەگىزگى تاقىرىپتىق ەرەكشەلىككە يە قىزمەت وتەۋ اۋماعى ەتىپ قۇرىپ شعۇعا كۇش سالىپ، قۇمدى ئشول ەكونوميكا ـ ساۋداسى كاسىپ كۇيىن ۇزدىكسىز بايىتىپ، قىزمەت وتەۋ اۋماعىنىڭ ساياحاتقا قىزمەت وتەۋ يقۇاتىن كەڭەيتىپ، شينجياڭنىڭ قاتناس پەن ساياحاتتى توعىستىرۇنداعى پايدالى نزدەنىسىنە اينالدى. كەزىندە "دامىلداۋ ورنى" دەپ اتالعان قىزمەت وتەۋ اۋماعى بۇگىنگى كۇندە كورىكەم جاڭا كورىنىس تۇيىندەرىنە اينالدى.

لوپنۇر اۋداندىق ماەدەنيەت، دەنە تاربيە، رادىيو ـ تەلەۋيزيا جانە ساياحات مەكەمەسى (ماەدەني ەسكەرتكىش مەكەمەسى) پارتيا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ شۇجيى، ورىنباسار مەكەمە باسىنداعى چىن جۇان بىلاي دەدى: لوپنۇر ـ چەرشەن تاس جولى اشىلعانىنان كەيىن، لوپنۇرلىقتار قىستاعىن باستاماشى ەتكەن وزەكتى كورىنىس ئوڭىرى ساياحاتىن جەبەدى، لوپنۇر كولى، حۇلۇداۋ، چيڭشۇيۇان، 100 شاقىرىمدىق تورالعى سۇرەت ئدالىزى، داشي قىستاعى، ۇلكەن الڭعار سياقتى تۇتاس وڭىرلىك، تۇتاس ماۋسىمدىق، تۇتاس ۇاقىتتىق سايات تا جەدەل دامىدى.

قۇمدى شولگە ياق باسىسالىز، ۇشى ـ قيىرسىز قۇم تەڭىزىندە تۇيە مىنەسىز؛ تۇتاس جەر بەدەرى اۆتوكولىگىنە وتىرىپ، قۇم تەڭىزىندە تولقىن جارۇدىڭ قىزىعى مەن اسەرىن سەزىنەسىز؛ قۇمدى ئشول لاگەرىندە تۇنەپ، ۇشى ـ قيىرسىز جۇلدىزدى اسپانعا كوز جىبەرەسىز... بيىل ماكت اۆدانى N39° قۇمدى ئشول سايات كورىنىس ئوڭىرىنىڭ قۇمدى ئشول سايات نسانداري ساياحاتشىلاردى ەرەكشە باۋرادى.

"بيىل 270 مىڭنان استام سايات (رەت) قابىلداپ، تاريحتاعى جاڭا رەكوردتى جاراتتى". ماكت اۆدانى سولتۇستىك ەندىك 39 گرادۇستىق سايات اشۇ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ باس ديرەكتورى دۇڭ ميڭجياڭ بىلاي دەدى: سوڭعى مەزگىلدەگى جوسپارىمىز كورىنىس ئوڭىرىنىڭ سايات نسانداري ونىمدەرىن كوبەيتىپ، سايات نسانداري ساياحاتشىلارعا ئشول دالا سايات اكەلگەن قىزىقتى تولىق سەزىندىرمەكشىمىز.

سايات كاسىبى جاندانىپ، شارپۇ، جەتەكتەۋ رولى كورنەكتى بولدى. N39° قۇمدى ئشول سايات كورىنىس وڭىرىندە ماكت اۆدانى قۇمقۇسار اۋىلى قۇمدان ئمالى قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ابدۇجالەل ابىلا سايات نسانداري ات ارباسىنا وتىرعىزىپ قۇمدى ئشولدى ارالاتتى. "كۇننە 200 نەشە يۇان تابامىن"! ـ دەدى ول قۇانا.

كوز ايا كەڭەيسە، ئورىس كەڭەيەدى

تاكلاماكان قۇمدى ئشولى شىعىستان باتىسقا قاراي شامامەن 1000 كيلومەتر، وڭتۇستىك ـ سولتۇستىك كەڭدىگى شامامەن 400كيلومەتر، ۇشى ـ قيىرسىز قۇمدى ئشول بۇقارا اراسىنداعى بارىس ـ كەلسكە، اۋىس ـ كۇيىسكە كەدەرگى بولىپ، ئبىر ئبولىم بۇقارا، اۆەلى، ئومىر بويى قۇمدى شولدەن شعا المادى.

كوپتەگەن قۇمدى ئشول تاس جولىنىڭ سالىنۋى "اجال تەڭىزى" بۇعاۋىن تالقاندادى.

تۇمسق ـ كۇنيۇي تاس جولى اشىلعانىنان كەيىن، تۇمسق قالاسى مەن كۇنيۇي قالاسى ارا-سىنداعى اۆتوكولىكتىڭ قاتناۋ ارالىعى تەڭ جارىم قىسقاردى. "اۆتوكولىكپەن ايناليپ ئوتۋدىڭ قاجەتى جوق، بارىس ـ كەلىس اناعۇرلىم قولايلى بولدى"، ـ دەدى شوفەر شى چىڭشان.

توعراقلىق اۆىلى قوسارىق قىستاعىنىڭ تۇرعىنى، چەرشەن اۆدانىندا 50 نەشە جىل تۇرمىس كەشىرگەن ياسىن تۇردى كورلا قالاسىنا وتە از باراتىن، ويتكەنى وتە قولايسىز ەدى: الدىمەن چەرشەن اۆدانىنان چارقىلىققا بارىپ، ونان سوڭ كورلاعا بارۇ كەرەك، اۆتوبۇز جولدا ۇزاق ۋاقىت جۇرەدى.

مۇنداي جاعداي لوپنۇر ـ چەرشەن تاس جولىندا اۆتوكولىك قاتناعانىنان كەيىن تۇبەگەيلى وزگەردى. "قازىر چەرشەننەن كورلاعا سول كۇننىڭ وزىندە بارىپ كەلۋگە بولادى، كورلاعا بارىپ جۇمىس بىتىرگىڭ كەلسە، دەرەۋ بارۇڭدا بولادى"، ـ دەدى ياسىن تۇردى.

قۇمدى ئشول تاس جولىن بويلاپ كوپتەگەن ادام شينجياڭعا كەلىپ، شينجياڭدى ئتۇسىندى، وڭتۇستىك، سولتۇستىك شينجياڭداعى ئار ۇلت بۇقاراسى قۇمدى شولدەن شعىپ، ئتىپتى دە كەڭ دۇنيەگە قادام تاستاپ، ئار ۇلت بۇقاراسى كەڭىستىك، ماەدەنيەت، ەكونوميكا، قوعام، پسيحيكا سياقتى جاقتاردان جان ـ جاقتى توعىسۇدى بىرتىندەپ جۇزەگە اسىردى، كورگەن ـ بىلگەنى اناعۇرلىم كوبەيىپ، كوز ايىسا اناعۇرلىم كەڭەيدى.

"قولايلى قاتناس يدەيالىق دەڭگەيدە ئۇن ـ ئتۇنسز اسەر ەتىپ شينجياڭدى وزگەرتۇدە، كوزقاراستاعى وزگەرىس ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋدىڭ ماڭىزدى قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدى"، ـ دەدى بۇاجار ابىلا.

N39° قۇمدى ئشول سايات كورىنىس وڭىرىندە ابدۇجالەل ابىلا سايات نسانداري يگىلىگىن كورىپ، كەلەر جىلعى ساۋدانى ويلاستىرا باستادى: "تاعى ئبر ات اربا دايىنداپ، اناعۇرلىم كوپ اقشا تابامىن".

قىس بولسا دا، ماكت اۆدانى يانتاق اۆىلى دولان مەكەنى كورىنىس وڭىرىندە سايات نسانداري-دىڭ ياعى ۇزىلمەدى، ولار قىزمەتكەرلەردىڭ دولان ماەدەنيەتىن ئتۇسىندىرۇدەن مۇقيات تىڭداپ، ئالسىن ـ ئالى سۇراۋ قويدى. "دولان ئانىن ەستىگەن ەدىم، بۇل جولى، ئساتى ئتۇسىپ، دولان ماەدەنيەتىن ئتۇسىندىم"، ـ دەدى گۇاڭدۇڭدىق سايات نسانداري لو چىنچۇ.

مۇزىكا ئۇنى اسقاقتاپ، دولان ونەرپازدارى ويناقى دولان ئماشرابىن بىلەدى، سايات نسانداري دا قوسلىپ، كوپشىلىك ريتممەن بىرگە بيگە باستى.

ادامدار اراسىندا مامۇت مامەت يەعىن سەلكىلدەتىپ، ايعامەن تەپكىلەپ، ەڭ اسەم ئبيدى كوپشىلىككە كورسەتتى.

70 جاستاعى مامۇت مامەت ماكت اۆدانى يانتاق اۆىلى يانتاق قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ئارى دولان ونەرپازى. جايىشىلقتا ول كورىنىس وڭىرىندە سايات نسانداري دولان ئماشرابىن كورسەتىپ، ئتىپتى دە كوپ ادامعا دولان ماەدەنيەتىن ۇعىندىرادى.

قاتناستىڭ جاقسارۇى قىرۇار سايات نسانداري باۋرادى، مامۇت مامەت تە ئوز اۆلاسىن "مۇقام شاڭىراعى" شارۋالار شاتتىعى سايات نسانداري ايىنالدىرىپتى.

"بيىل قوناقتار وتە كوپ، كەيدە جەتسە الماي قالامىز". مامۇت مامەت بىلاي دەدى: "مەن شارۋالار شاتتىعى سايات نسانداري ەكەنىمىن كەڭەيتىپ، اناعۇرلىم كوپ سايات نسانداري باۋراماقشىمىن".

نيەت پەن مۇرات توعىسسا، ورىندالمايتىن ئىس جوق

ـــــ جۇڭگونىڭ گرۇزيادعى باس ەلشىسى جوۋ چيانمەن سۇحبات

قۇزىرلى سۇحبات

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ئتىلشىسى يۇي جياڭيان

"جۇڭگونىڭ شينجياڭدى مەن گرۇزيانىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا ناقتى سەلبەستىگىن تەرەڭدەتۋ دەر شاعىندا تۇر". 12 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى 9 ـ كەزەكتى گرۇزيا ـ جۇڭگو شينجياڭ تاۋار كورمەسىندە جۇڭگونىڭ گرۇزيادعى باس ەلشىسى جوۋ چيان اشلۇ سالتىنا قاتىناسقاندا ارناۋ ئسوز سويلەپ: شينجياڭنىڭ داموۋدىڭ جاڭا ورايىن يگەرىپ، سەلبەستىكتىڭ جاڭا تاراۋىن جازۇىن ۇمىت ەتەمىن، ـ دەدى.

جۇڭگونىڭ شينجياڭدى مەن گرۇزيانىڭ ساۋدا، قارجى قوسۇ جاعدايى قاندای؟ جاڭا تاريحي باستامادا تۇرىپ كوز جىبەرگەندە، بولاشاقتا قاندای سەلبەستىك ورايى بولادى؟ وسى جونىندە ئتىلشى جوۋ چيانمەن ارنايى سۇحباتتاستى.

قارجى قوسۇ، ساۋدا زور مولشەردە ارتتى

گرۇزيا ـــ ەۋروپا ـ ازيا جول ايىرىعىنا ورنالاسقان، بايىرعى جىبەك جولىنىڭ ماڭىزدى ئتۇينى ئارى "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جولدى" بىرگە قۇرۇ باستاماسىنا ەڭ ەرتە ئۇن قوسقان ەلدەردىڭ ئبرى.

"جۇڭگو گرۇزيانىڭ نەگىزگى ساۋدا سەرىگى ورنىن ۇزاق ۋاقىت ساقتاپ كەلدى". جوۋ چيان بىلاي دەدى: تاياۋ جىلداردان بەرى جۇڭگونىڭ ماشينا ـ ەلەكتر، بولات ـ تەمىر، حيميا ونەركاسىبى سياقتى ونىمدەرى بىرتىندەپ گرۇزيا بازارىنا كىردى، گرۇزيانىڭ ساپالى ئجۇزىم ارامى، مينەرال سۇى سياقتى ونىمدەرى دە جۇڭگو تۇتىنۇشىلارىنىڭ قارسى الۋىنا بولەنە ئتۇستى.

جوۋ چيان مىنانى ئبلدىردى: جۇڭگونىڭ شينجياڭدى مەن گرۇزيانىڭ قاتناسى تەمىز، سەلبەستىك تاريحى ۇزاق، ساۋداعا قارجى قوسۇ ناتيجەسى جۇرت نازارىن اۋداردى. بيىل 1 ـ ايدان 10 ـ ايعا دەيىن، جۇڭگونىڭ شينجياڭنىڭ گرۇزيامەن جاساسقان ساۋدا سوماسى 30 ميلليون امەريكا دوللارىنان استى، شامامەن بىلتىرعى سول تۇستاعىنىڭ 3 ەسەسىنە تۇرا كەلدى. قارجى قوسۇ جاعىنىدا جۇڭگو گرۇزياعا شامامەن 800 ميلليون امەريكا دوللارى قارجى قوستى، مۇنىڭ ىشىندە 600 ميلليون امەريكا دوللارىنا جۇىعى شينجياڭنان كەلگەن.

جوۋ چيان بىلاي دەپ تانىستىردى: شينجياڭ گرۇزياعا، باستىسى، جۇك اۆتوموبيلدەرىن، ەلەكترونداى جابدىقتاردى، ت. ب. ەكسپورت ەتسە، گرۇزيادان ئجۇزىم اراعىن يمپورت ەتەدى؛ شينجياڭ گرۇزيانىڭ، باستىسى، ساۋدا، زات اينالىمى، كاسپ سالاسى باقشاسى، ت، ب سالالارىنا قارجى قوسادى.

گرۇزيادا ئار جەردەن شينجياڭنىڭ قارجى قوسۇ اسەرىن سەزىنۋگە بولادى، جەرگىلىكتى ورىندا شينجياڭدىقتار اشقان داپانجي دۇكەنى بار، ساۋداسى كۇسەت، الدىن الا زاكاز بەرۇ كەرەك؛ تىبىلىسي تەڭىزىنە اپاراتىن تاسپادای تارتىلعان كەڭ حۇالىڭ داڭعىلى جازدا جاسىل جەلەك جامىلىپ، كۇلگىن ئتۇستى لاۋاندامەن كومكەرىلىپ، جەرگىلىكتى ورىننىڭ سەيىل ـ سەرۇەن ساياحاتى مەن تويلىق فوتو سۇرەتكە تۇسۇدە، ئسوزسىز، باراتىن جەرىنە اينالعان؛ حۇالىڭ ساۋدا بازارىنداعى ئۇي جيھازدارى، تۇرمىستىق بۇيمدار كوزدىڭ جاۋىن الادى، جەرگىلىكتى قالا تۇرعىندارى وسىندا زات ساتىپ الۋدىڭ ئالززاتىنا بولەنەدى.

"شينجياڭ حۇالىڭ ونەركاسىپ ـ ساۋدا (توبى) شەكتى سەرىكتەستىگى جۇڭگو مەن گرۇزيانىڭ تابىستى سەلبەستىگىنىڭ تيپتىك ۇلگىسى". جوۋ چيان بىلاي دەدى: حۇالىڭ گرۇزيادا 2 ئرى ەكونوميكالىق ەرەكشە رايون مەن ەركىن ونەركاسىپ باقشا رايونىنا قارجى قوسىپ، جۇڭگو مەن گرۇزيا ەكى ەلدىڭ كوپتەگەن ئوندىرۇ، وڭدەۋ، ساۋدا، زات اينالىمى، جوندەۋ قىزمەت وتەۋى كاسىپورىندارىن ىرگە تەبۇگە باۋرادى، جىلدىق ساۋدا جالپى سوماسى 20 ميلليون امەريكا دوللارىنا تاياپ، ەكى ەلدىڭ شارۋاشىلىق تۇلعالارىنىڭ ۇشتاسپ سەلبەستىك جاساۋىنا تاماشا تۇعىر ازىرلەپ، ەكى جاقتى ساۋداعا قارجى قوسۇعا ئونىمدى تۇردە جەتەكشىلىك ەتتى.

شينجياڭدىق سايات نسانداري سالىستىرماسى الدىڭعى قاتاردا تۇرادى

بيىل 9 ـ ايدا گرۇزيا جۇڭگو ازاماتتارىنىڭ 30 كۇن ۇيزاسىز كەلۋگە بولاتىندىعىن جاريالادى. "ساياسات جۇڭگو مەن گرۇزيانىڭ ستراتەگيالىق سەرىكتەستىك قارىم ـ قاتناسىنىڭ قۇندىلىعىن ايگىلەدى". جوۋ چيان مىنانى ئبلدىردى: ۇيزاسىز كەلۋ اكەلگەن وراسان زور كومەسكى كۇش جارىققا شىعۇدا. 2 ايدان استام ۋاقىتتان بەرى ەل ىشىنەن كوپتەگەن بەينەجازبا بلوگەرى گرۇزياعا بارىپ قىدىرىپ، تاماشا بەينەجازبالار ارقىلى گرۇزيانىڭ كوركەم تابيعات كورىنىسى، ۇزاق ئجۇزىم ارامى ادەمەنيەتى سياقتىلارىدى كورسەتتى.

"جۇڭگونىڭ شينجياڭدى مەن گرۇزيانىڭ جاعراپيالىق ورنى جاقىنداۋ، ادامدارىدىڭ بارىس ـ كەلىسىنە قولايلى، گرۇزياعا حالقىنىڭ اۋىس ـ كۇيىس جاساۋ جاعىندا ەجەلدەن الدىڭعى قاتاردا كەلەدى". جوۋ چيان مىنالاردى ئبلدىردى: ئۇرىمجى ـــ جۇڭگودان گرۇزياعا توتە ۇشۇعا بولاتىن بىردەن ـ ئبىر "قالا"، كوپتەگەن شينجياڭدىق بايۇرلاستار گرۇزيادا قارجى قوسپ، شارۋاشىلىعىن گۇلدەندىردى، شينجياڭدىق سايات نسانداري گرۇزياعا بارا-تىن جۇڭگولىق سايات نسانداري اراسىندا ۇستايتىن ساىلىستىرماسى ۇزاق ۋاقىتتان بەرى الدەقايدا الدا كەلەدى.

ەەملەكەتتەر ارا قارىم ـ قاتناس حالقتارىدىڭ ەتەنە باۋىرلاستىعىندا، حالقتارىدىڭ ەتەنە باۋىرلاستىعى جۇرەكتەرىنىڭ توعىسۇندا. جوۋ چيان مىنانى ئبلدىردى: گرۇزيانىڭ وزگەشە كورىنىسى مەن تاريحي مادەنيەتىنىڭ جاڭا مەدىيا تۇعىرىندا كەڭىنەن تارالۋىنا ىلەسە، وڭىرلىك ارتقىشلىققا يە شينجياڭنىڭ بولاشاقتا گرۇزياعا كۇمانىتارلىق اۋىس ـ كۇيىسىنىڭ، ئسوز جوق، بارعان ساين كوبەيەتىندىگىنە، تابىستارىنىڭ دا بارعان ساين مولايا-تىندىعىنا سەنەمىن.

ناقتى ىستەر سەلبەستىگى ئدال ۇاعىندا بولدى

بيىل 10 ـ ايدا ئتۇراعا شي جينپيڭ جۇڭگونىڭ "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جولدى" جوعارى ساپامەن بىرگە قۇرۇدى قولداۋ جونىندەگى 8 ئتۇرلى ارەكەتىن جاريالادى، مۇنىڭ ئبىرىنشىسى "'ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جولدىڭ' ستەرەولدى ۇلاستىرۇ ـ تۇتاستىرۇ تورابىن قۇرۇ".

جوۋ چيان مىنالاردى ئبلدىردى: 8 ئتۇرلى ارەكەت جوسپارى جۇڭگو مەن گرۇزيانىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا سالاسىنداعى سەلبەستىگىنە داموۋ جوباسى مەن العا باسۇ بەتالىسىن كەسكىندەدى، سوندای ـ اق شينجياڭنىڭ ەسىك اشۇدى كەڭەيتۇىنە بۇرىن بولماعان ورای ازىرلەدى، بۇل شينجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋىنا كەلەلى ئارى تەرەڭ نقىال جاسايدى. ول شينجياڭنىڭ داموۋ ورايىن مەتتى يگەرىپ، شەكارا وتكەلى جانە ارنا باسىمدىعىنا سۇيەنىپ، ەركىن ساۋدا سناق رايونىنىڭ ەسىك اشۇ، جەتەكشىلىك ەتۋ رولىن ساۋلەلەندىرىپ، باتىسقا ەسىك اشۇ، اۋىس ـ كۇيىس، سەلبەستىك جاساۋدى تەرەڭدەتىپ، توڭىرەكتەگى ەلدەرمەن ۇلاستىرۇ ـ تۇتاستىرۇ دەڭگەيىن كۇشەيتىپ، ەۋروپا مەن ازيانى تۇتاستىراتىن كەشەندى زات اينالىمى تورابىن قۇرىپ، جۇڭگونىڭ شينجياڭنىڭ گرۇزياعا جانە توڭىرەكتەگى ەلدەرمەن قاتناس، زات اينالىمى، ەنەرگيا بايلىعى، جاڭا ماتەريال، اۋىل شارۋاشىلىعى سەلبەستىگى، وڭدەۋ ـ جاساۋ، ەرەكشە ئدارى ـ دارەمەك سياقتى سالالاردىعى سەلبەستىگىن بىرگە ىلگەرىلەتىپ، ەلمىزدىڭ باتىسقا ەسىك اشۇداعى الدىڭعى شەبىن قالىپتاستىرۇىن ۇمىت ەتتى.

ناقتىلاپ ايتقاندا، شينجياڭ كاسپورىندارى ەرەكشە جاعراپيالىق باسىمدىقتان پايدالانىپ، بايلىق ارتقىشلىعى مەن كاسپ سالاسى نەگىزىن تياناق ەتىپ، جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزدەرىنىڭ جوعارى ساپالى داموۋىن جۇزەگە اسىرۇىنا بولادى. سونىمەن بىرگە وڭتۇستىك اۋياتسىاسىنىڭ تىكە قاتناۋ قولايلىلىعىنان پايدالانىپ، اۋە جىبەك جولىن ونان ارى كەڭەيتىپ، قاتناس ـ تاسمال، جاساۋ كاسىبى، ماەدەنيەت ـ ساياحات سياقتى سالالارعا نازار اۋدارىپ، كاسپ سالاسى سەلبەستىگى ارقىلى ئدالىز ەكونوميكاسىنىڭ داموۋىن جەبەۋ كەرەك.

قارجى قوسۇدىڭ جاڭا ورايىن مەتتى يگەردى

"گرۇزيا 2 ميلليارد 300 ميلليوننان ارتتىق جان سانىنىڭ تۇتىنۇ بازارىن قامتيدى". جوۋ چيان تانىستىرىپ بىلاي دەدى: گرۇزيانىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى جاقسى، حالقارالىق قۇرىلىمداردىڭ بارلىعى گرۇزياعا ۇكىمەتى پاك، سالىعى تومەن، ەركىندىك دەڭگەيى جوعارى، توڭىرەكتەگى ەلدەرمەن زور بازارى بار دەپ باعا بەرەدى.

شەتەل قارجىسىن باۋراۋ تەبىنىن ارتتىرۇ ئۇشىن، گرۇزيا ئبر قىدىرۇ ئتيمدى سايات نسانداري شعاردى، مەسالى، «ەركىن ونەركاسىپ باقشا رايونى زاڭىن» جاريالادى. جوۋ چيان تانىستىرىپ بىلاي دەدى: گرۇزيا باقشا رايونىنا ىرگە تەپكەن كاسپورىندارداردان جەكە سالىقتان باسقا سالىقتى كەشىرىم ەتىپ، قارجى قوسۇ قوسىمشا قارالعان سايات نسانداري شعارىپ، ماشينا جاساۋ، قامبادا ساقتاۋ، زات اينالىمى سياقتى ەرەكشە تۇردەگى قارجى قوسقان كاسپورىندارعا، ەڭ جوعارى بولعاندا، 250 مىڭ ەۋروعا دەيىن وزىندىك قۇن قاراجاتىن قايتارىپ بەردى.

قازىر گرۇزيانىڭ ەلەكتروندى ساۋداسى قارىشتاپ داموۋ ساتىسىندا تۇر. بيىل 1 ـ ايدان 9 ـ ايعا دەيىن ينتەرنەتتە ساتىپ النعان پوچتا جولداماالارىنىڭ سانى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 4%. 53 ارتتى، مۇنىڭ ىشىندە جۇڭگودان كەلگەندەر شامامەن تورتتەن ئبرىن ۇستادى. "وسى رەتكى كورمەنىڭ جەلىدەن تىس ناقتى زاتتاردى ەكسكۇرسيالاۋدى، كەڭەسۇدى، ئتۇيىلسۇدى سۇيەنىش ەتۋىن ئۇمىت ەتەمىن". 9 ـ كەزەكتى گرۇزيا ـ جۇڭگو شينجياڭ تاۋار كورمەسىنىڭ اشىلۋ سالتىنا قاتىناسقان كەزدە جوۋ چيان مىنانى ئبلدىردى: بولاشاقتا ەكى جاق كاسپورىندارىنىڭ جەلىدە تاپسىرىس بەرۇ، جەلىدەن تىس زات تاپسىرىپ الۋ ئتاسلىن قولدانىپ، اناعۇرلىم كوپ ساۋدا سەلبەستىگىن ورىستەتۋىن جەبەۋگە بولادى.

نيەت پەن مۇرات توعىسسا، ورىندالمايتىن ئىس جوق. جۇڭگونىڭ شينجياڭدى مەن گرۇزيانىڭ جىبەك جولىن دانەكەر ەتىپ ورنالقان دوستىعى قازىر جاڭا تاريحي باستامادا تۇر. بولاشاقتا "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جولدى" جوعارى ساپامەن بىرگە قۇرۇ سەلبەستىگى نەگىزىندە، جىبەك جولىنىڭ تىك ومىرشەڭدىك كۇشىن قاۋلاتاتىندىعىنا سەنەمىز.